

П. Дзюба, канд. екон. наук, доц.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

ИНОСТРАННЫЕ ПОРТФЕЛЬНЫЕ ИНВЕСТИЦИИ США: ФОРМИРОВАНИЕ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИНВЕСТИЦИОННОЙ МОДЕЛИ

Статья посвящена исследованию зарубежных портфельных активов США, выявлению основных специфических черт их формирования и развития, а также структурных сдвигов и тенденций. На основании позиционирования США как крупнейшего в мире портфельного инвестора выдвигается и доказывается гипотеза о формировании специфической уникальной национальной модели иностранного портфельного инвестирования. Уникальность этой модели обусловлена наряду с общими факторами, влияющими на формирование иностранных портфельных активов, также специфическими. Определяются и исследуются особенности этой модели, такие как преимущественно инвестирование в акции, более низкая склонность инвесторов к инвестированию на национальных рынках, относительно высокий уровень склонности инвесторов к риску и другие. Анализируются динамика и структура глобальных портфельных активов, определяется место США. Раскрываются изменения в структуре глобальных портфельных активов и активов США как на основании географического критерия, так и по типу инструментов. Особое внимание уделено анализу портфельных активов, инвестированных в акции. Показано, что динамика и тенденции развития этой части активов противоречат общемировым тенденциям и тенденциям стран – основных экспортёров портфельных инвестиций. США является абсолютным глобальным лидером. Значительная часть инвестиций в акции объясняется, в частности, высоко развитым рынком депозитарных расписок США, а также тем, что подавляющая часть американских инвесторов – индивидуальные и институциональные. Особое внимание уделено анализу зарубежных портфельных активов США в офшорах. Исследуется валютная структура американских портфельных активов за рубежом. В их структуре преобладает доллар США, что объясняется, в частности, значительным спросом со стороны инвесторов США. Что же касается активов, инвестированных в долговые бумаги, США глобальным лидером не являются.

Ключевые слова: иностранные портфельные инвестиции, иностранные портфельные активы, зарубежные портфельные активы США, склонность к инвестированию на национальных рынках, иностранные портфельные инвестиции в акции, иностранные портфельные инвестиции в долговые бумаги, национальная модель иностранного портфельного инвестирования, иностранные портфельные инвестиции в офшоры, АДР.

P. Dziuba, Ph.D., Associate Prof.
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

U.S. FOREIGN PORTFOLIO INVESTMENTS: NATIONAL INVESTING MODEL FORMATION

The article is devoted to the research of the U.S. foreign portfolio assets, discovery of the core specific features of its evolution and development as well as its structural changes and trends. Reasoning that the USA is the global largest portfolio investor we put forward and prove the hypothesis that there exist a specific and unique American national model of foreign portfolio investing. The uniqueness of this model is supported by common factors of international portfolio assets formation as well as by specific ones. The peculiar features of this model are revealed. Among them are the preference to equity investing, lower investors' home bias, relatively high level of investors' risk tolerance etc. The structure and dynamics of global portfolio assets is analyzed, the U.S. position is determined. The changes in global and U.S. portfolio assets structure (by geography and asset class) are brought to light. Special attention is paid to equity portfolio assets analysis. In this part it is shown that the dynamics and trends of this part of assets contradict the worldwide trends as well as the trends of the major portfolio investments exporting countries. The USA is the ultimate global leader in equity investing. Most equity investments are explained particularly by the highly developed U.S. ADR market and the fact that most American investors are private and institutional entities. Particular attention is paid to foreign U.S. offshore portfolio assets analysis. The currency structure of U.S. foreign portfolio assets is explored. U.S. dollar dominates here particularly due to the high demand of American portfolio investors. In terms of assets invested in debt securities the USA is far from being the global leader.

Key words: foreign portfolio investments, foreign portfolio assets, U.S. foreign portfolio assets, home bias, foreign portfolio investment in equity, foreign portfolio investment in debt securities, national model of foreign portfolio investing, offshore foreign portfolio investments, ADRs.

УДК 339.97

В. Мороз, канд. екон. наук, доц.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВО-БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ У ФРН

Анотація. У статті розглянуто регулювання фінансово-банківського сектору ФРН та з'ясовано, що воно здійснюється на двох рівнях: регіональному та національному. Перший з них поширюється на інструменти монетарної політики, питання руху капіталу, грошово-валютну політику, організацію та діяльність інвестиційних та кредитних організацій, лібералізацію ринку банківських послуг і стимулювання конкуренції, річну та консолідовану звітності банків та інших фінансових організацій, моніторинг та контроль за великими кредитними ризиками, схеми захисту вкладів, покращення наглядової діяльності тощо. Другий реалізується за такими основними напрямками, як: поточний нагляд на основі реалізації керівних принципів щодо платоспроможності, ліквідності, надання великих кредитів та загального регулювання банківської діяльності, кваліфікації членів правління / управляючих; а також – заходи та санкції.

Ключові слова: регулювання економіки, державна економічна політика ФРН, регулювання фінансово-банківського сектору ФРН, регіональний та національний рівні регулювання.

Постановка проблеми. Глобальні та регіональні процеси у світовому господарстві прискорили розвиток всіх форм міжнародних економічних відносин, а особливо міжнародний рух капіталу. Одним із проявів глобалізації є швидка лібералізація на світових фінансових ринках, яка проявляється через пом'якшення регулювання національних фінансово-банківських секторів економіки, зниження вхідного бар'єрів та менш суворий регуляторний нагляд. За таких умов національні ринки отримують імпульс до подальшого розвитку одночасно з припливом іноземного капіталу, що у своїй сукупності сприяє інтенсифікації конкуренції на фінансових ринках, ключовими об'єктами яких є фінансово-банківські установи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні основи генезису та еволюції регулювання фінан-

сово-банківського сектору розкрито в працях таких зарубіжних та українських вчених як: Л.Антонюк, В.Бансал, О.Білорус, З.Васильченко, Л.Галіц, А. Гальчинський, Д.Джермані, У.Едвардс, Ж.Крепт'є, Ф.Лейн, Д.Лук'яненко, З.Луцишин, Дж.Маршал, Ф.Мишкін, Х.Мінські, О.Мозговий, С.Моїсєєва, Т.Мусієць, О. Сльозко, Є.Панченко, Д.Пліон, К.Рогофф, Л.Руденко-Сударєва, В.Сільбер, П.Туфанно, Л.Федякіна, Р.Шульц та інших. Найбільш значимими дослідженнями є роботи таких науковців: Б.Адаміка, Г.Гегенхаймера, Я.Гінді, Ж.Матука, К.Нанні, О.Орлюка, В.Пасічника, М. Суржинського та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Разом з тим, у науковій літературі на сьогодні недостатньо повно розкрито регулювання фінансово-

© Мороз В., 2014

банківського сектору у ФРН, що вимагає свого подальшого теоретичного обґрунтування та всебічного аналізу. Вищезазначені обставини й пояснюють актуальність та своєчасність розробки теми даного дослідження.

Формулювання цілей статті. Таким чином, комплексне дослідження регулювання німецького фінансово-банківського сектору є важливим, як у теоретичному, так і практичному плані, що й обумовило вибір мети даної статті.

Ефективність економіки ФРН базується на стабільній грошовій і валютній системі. Німецькі кредитні установи займають винятково сильну позицію в суспільній структурі країни. У ФРН існує у цілому близько 50 тис. банківських відділень, включаючи 4 тис. самостійних кредитних установ, у т.ч. понад 1 тис. невеликих та дрібних банків з обсягом операцій менше 50 млн. євро і майже 45 тис. філій.

ФРН належить до числа країн світу з найщільнішими мережами банківських філій. У середньому, при населенні 81 млн. осіб, кожне банківське відділення обслуговує майже 1,6 тис. осіб (за щільністю банківських відділень Німеччина випереджає Францію і Великобританію). У банківській системі ФРН задіяні приблизно 3% усіх зайнятих [2, с. 23].

У ФРН створена *двоступенева банківська система*, за якої чітко розмежовуються функції центрального банку, з одного боку, і приватних банків, з іншого. Центральним банком ФРН є *Німецький Федеральний Банк* (нім. – "Deutsche Bundesbank"). Зі створенням Європейської валютної системи головні функції "Deutsche Bundesbank" перейшли до Європейського Центрального Банку.

Другий рівень банківської системи ФРН утворюють *комерційні банки*. Відмінною рисою німецької банківської системи в порівнянні з іншими промислово розвинутими країнами є *переважання універсальних кредитних установ*. *Основна перевага універсальної банківської системи полягає в більш високій стабільності на основі ефектів диверсифікації і пов'язаної з цим високої надійності грошових внесків*.

Німецькі кредитні установи можна розподілити, в залежності від виду їхньої діяльності, на універсальні і спеціалізовані банки або, в залежності від їхньої організаційної форми, – на приватні і суспільно-правові кредитні установи. Незважаючи на різноманітність організаційних форм, відносин власності, розмірів банків, більшість з них здійснює та пропонує всі можливі банківські операції.

Універсальні банки Німеччини можна розподілити також на три основні групи [4, с. 2-3]:

1. Близько 300 приватних комерційних банків (кредитні банки), до яких належать три великих банки ("Дойче Банк", "Дрезднер Банк" і "Коммерцбанк"); близько 200 регіональних, біля 70 приватних банків та приблизно 60 філій іноземних банків.

2. Понад 700 суспільно-правових ощадних кас та 11 земельних банків, що здійснюють майже половину всього спектру угод всіх банків і мають характер універсальних комерційних банків. Біля 60% громадян ФРН мають свої рахунки в ощадних касах. В них знаходиться більше половини всіх ощадних вкладів Німеччини.

3. Близько 2,5 тис. кооперативних кредитних товариств із центральними кооперативними банками, що виконують біля 20% від об'єму всіх угод.

Паралельно з універсально-діючими комерційними банками в Німеччині існує цілий ряд *спеціалізованих банків*, що працюють тільки у визначених сферах. Для ФРН характерною є висока ступінь концентрації і централізації банківського капіталу: більша частина банківських ресурсів зосереджується в руках декількох най-

більших банків. Відбуваються злиття банків, як в межах національних ринків, так і на міжнародному [2, с. 24].

Німеччина є членом ЄВС (єврозона). Єдина європейська валюта "євро" є вільно конвертованою. Прямого регулювання курсу валюти по відношенню до валют інших країн у ФРН не застосовується. *Інструменти монетарної політики* застосовуються на наднаціональному рівні. Відповідальним за проведення монетарної політики виступає Європейський Центробанк (ЄЦБ), який приймає рішення колегіально, виходячи з позиції всіх належних до нього національних центральних банків.

Питання руху капіталу (включаючи перекази грошових коштів, платежі за угодами, а також конвертацію валют) при здійсненні зовнішньоекономічних операцій регулюються ст. 56а і 59 "Постанови про реалізацію Закону про зовнішньоекономічну діяльність" (нім. – "Verordnung zur Durchführung des Aussenwirtschaftsgesetzes").

Констатуючи відсутність прямих обмежень на здійснення валютно-грошових операцій, німецьке законодавство вимагає від учасників ЗЕД обов'язкового декларування переказів та платежів фінансових коштів в суворо визначених випадках [5, с. 130-131]:

- сума платежу перевищує 12,5 тис. євро або його еквівалент;
- перекази грошових коштів на іноземні банківські рахунки юридичної особи-нерезидента;
- перекази коштів на користь юридичної особи-нерезидента на банківські рахунки кредитних установ ФРН або іншої країни ЄС;
- платежі, що здійснюються юридичною особою-нерезидентом на банківські рахунки німецької або іншої європейської компанії.

Основним органом, уповноваженим Урядом Німеччини здійснювати контроль грошових переказів, є Бундесбанк. До завдань даного фінансового інституту належить відстеження угод на предмет виявлення в них ознак здійснення протиправних дій. При цьому, будь-які фінансові операції учасників ЗЕД можуть бути припинені у випадках [1, с. 6]:

- наявності ознак, які можуть свідчити про спроби фінансування терористичної діяльності (*Директива Ради Євросоюзу 2002/83/ЄС від 05.11.2002 р.*);
- наявності ознак використання фінансових операцій з метою ухилення від податків або приховування незаконно отриманих доходів (ст. 8 "Закону про відмивання грошових коштів" (нім. – "Geldwäschegesetz").

Аспекти грошової і валютної політики Німеччини в значній мірі визначаються саме рішеннями ЄЦБ, який регулює обсяги грошової маси в обігу, курс євро по відношенню до інших валют, розмір ставки рефінансування, а також здійснює координацію єдиної грошово-валютної політики країн ЄС.

Валютно-фінансовий ринок ФРН у 2012 р. характеризувався, порівняно з іншими країнами, відносною стабільністю на фоні існуючих високих фінансових ризиків, пов'язаних з розгортанням боргової кризи в Єврозоні.

Незважаючи на негативний вплив фінансової ситуації в периферійних країнах Єврозони (Греція, Італія, Іспанія, Португалія, Кіпр), курсова динаміка євро була важливим фактором, що визначав порівняльну привабливість валютних інструментів грошового і ринку капіталу, тим самим, здійснюючи вплив на інвестиційні рішення учасників фінансового сектору.

Колівання курсу євровалюти по відношенню до долара США зберігалися в межах 1,2979 – 1,4077 дол. США за євро. Мінімальне значення офіційного курсу євро до долару зафіксовано в грудні, максимальне значення – в квітні. За підсумками року курс євро склав у середньорічному обчисленні 1,3665.

Відмінною характеристикою, що зберігалася впродовж всього року, була відносна стабільність інфляційного рівня, який коливався впродовж 2012 р. на рівні від 1,9 до 2,3 %, закріпившись в грудні 2012 р. на рівні 2,0%.

До зменшення інфляційного тиску в ФРН і країнах Єврозони призвели зниження економічної активності, стабільність середньорічного рівня цін на світових ринках на енергетичні ресурси, неенергетичну сировину та сільгосппродукцію.

У 2012 р. ЄЦБ низив ставку рефінансування з 1 % до 0,75 % річних. Крім планових операцій рефінансування, в 2012 р. він здійснював спеціальні операції з надання найбільшим німецьким банкам оборотних коштів на строки від 3 місяців до 1 року [12, с. 11].

Стабілізуючий вплив в 2012 р. на фінансовий ринок Німеччини продовжували справляти вжиті Федеральним Урядом, Центральним Банком Німеччини та Європейським Центральним Банком оперативні заходи, які дозволили пом'якшити наслідки боргової кризи у "проблемних" країнах Єврозони на фінансовий сектор ФРН.

У 2012 р. у найбільших системоутворюючих банках ФРН ("Дойче Банк", "Комерцбанк") розпочато підготовку до розподілу власної банківської діяльності на інвестиційну та комерційну складові, що повинно стати додатковим елементом страхування вкладів приватних осіб.

Крім того, у 2012 році відновлено діяльність національного фонду стабілізації "SOFFIN" з метою екстреної (у разі необхідності) підтримки національного банківського сектору [8, с. 13-14].

Регіональний рівень регулювання банківського сектору. Сучасне регулювання банківської діяльності на загальноєвропейському рівні ґрунтується на положеннях Другої Директиви Ради ЄС від 15 грудня 1989 р. "Про координацію законодавства, правил та адміністративних положень, що регулюють порядок організації та діяльності кредитних організацій та внесення змін до Директиви 77/780/ЄЕС" з наступними змінами та доповненнями (англ. – "Council Directive on the Coordination of Laws, Regulations and Administrative Provisions Relating to the Taking – up and Pursuit of the Business of the Credit Institutions and Amending Directive 77/780/EEC, 89/646/EEC (OJ 1989 L386 / 1) as amended by Council Directive 92/30/EEC [OJ 1992 L 110 /52]). Прийняття Другої банківської директиви означало створення в рамках ЄС єдиного ринку банківських послуг. Другою директивою запроваджені більш жорсткі стандарти регулювання банківської діяльності та нагляду за її здійсненням. Директивою був передбачений досить короткий термін імплементації (до 1 січня 1993 р.), до завершення якого держави-члени ЄС повинні були привести власне законодавство і підзаконні акти у відповідність із загальноєвропейськими вимогами. Ця вимога була виконана всіма державами-членами. У даний час Друга банківська директива 1989 р. і засновані на ній директиви зі спеціальних питань банківської діяльності (англ. – "related directives") є нормативною базою регулювання банківської діяльності на загальноєвропейському рівні [3, с. 6].

Дія Другої банківської директиви поширюється на досить широке коло суб'єктів. До них відносяться [7, с. 64]:

1. Кредитні організації, зареєстровані в державах-членах ЄС, які користуються рівною правоздатністю в усіх державах-членах на основі взаємного визнання банківських ліцензій;

2. Філії кредитних організацій, зареєстрованих у державах-членах ЄС. Діяльність філій контролюється органами нагляду нарівні з діяльністю штаб-квартири кредитної організації на підставі принципу консолідованого нагляду;

3. Дочірні підприємства кредитних організацій, зареєстрованих за межами ЄС, є самостійними юридичними особами і мають ліцензії на здійснення банківської діяльності в державах-членах (таким чином, форма власності та розподіл статутного капіталу кредитної організації не впливають на режим регулювання її діяльності);

4. Дочірні підприємства кредитних організацій держав-членів, які не є кредитними організаціями, але здійснюють деякі з видів діяльності, перерахованих у додатку до Директиви. Важливо відзначити, що за законодавством деяких держав-членів кредитні організації не можуть здійснювати ряд видів діяльності, що входять до переліку (наприклад, лізинг, факторинг, торгівля цінними паперами, кредитування під заставу нерухомості та ін.). Для здійснення цих видів діяльності потрібним є створення спеціалізованих дочірніх підприємств і дотримання вимог ст. 18 (2) Директиви.

Режим регулювання діяльності всіх перерахованих вище категорій кредитних організацій ґрунтується на наступних принципах [9, с. 321-322]:

1. Принцип взаємного визнання державами-членами національних ліцензій на здійснення банківської діяльності;

2. Принцип консолідованого (повного і всебічного) нагляду національних наглядових органів держави походження (англ. – "Home Member State") за діяльністю кредитної організації, її філій і дочірніх підприємств;

3. Принцип встановлення однакових вимог пруденційного нагляду для всіх кредитних організацій ЄС.

Згідно принципу взаємного визнання ліцензій кредитні організації, що мають ліцензію однієї з держав-членів на здійснення банківської діяльності, мають право:

(1) вільно надавати банківські послуги на всій території ЄС будь-яким юридичним і фізичним особам та

(2) засновувати філії та представництва на всій території ЄС без яких-небудь обмежень.

Свобода здійснення банківської діяльності на всій території ЄС сприяє повній лібералізації ринку банківських послуг і стимулює конкуренцію, яка надає клієнтові широкі можливості, як при виборі самого банку, так і при виборі необхідного банківського продукту.

Відповідно до Додатку Другої директиви, кредитні організації, їх філії та дочірні підприємства можуть здійснювати такі операції, стосовно яких діє принцип взаємного визнання ліцензій [6, с. 116]:

- прийом депозитів (вкладів) та інших коштів від юридичних і фізичних осіб на основі платності;
- кредитування (включаючи: споживчий кредит, кредитування під заставу нерухомості, фінансування торговельних угод (включаючи форфейтинг), факторинг);
- фінансовий лізинг;
- послуги з переказу коштів;
- емісію та обслуговування платіжних документів (в т. ч. кредитних карт, дорожніх чеків і банківських векселів);
- надання гарантій і поручительств;
- операції, здійснювані за власний рахунок або за рахунок клієнта: (а) операції з інструментами валютного ринку (тобто з чеками, векселями, депозитними сертифікатами і т. ін.), (б) операції з купівлі-продажу валютних цінностей, (в) операції з фінансовими ф'ючерсними та опціонними угодами, (г) операції з інструментами фондового ринку, залежними від процентних ставок і валютнообмінних курсів, (д) операції з оборотними цінними паперами;
- участь в емісії акцій та її обслуговуванні;
- надання консультаційних послуг підприємствам з питань структури капіталу, промислової стратегії, злиття і придбання нових підприємств;
- брокерські послуги на валютних ринках;

- управління портфелем цінних паперів;
- зберігання цінних паперів та управління їх пакетом;
- оцінку кредитоспроможності клієнтів;
- надання в оренду сейфів для зберігання цінностей.

Даний перелік є, по суті, описовим визначенням банківської діяльності для цілей регулювання діяльності кредитних організацій. При цьому під дію Директиви підпадають не тільки банки та окремі кредитні організації, а й деякі інші організації, що здійснюють окремі банківські операції. Таким чином, принцип взаємного визнання ліцензій поширюється не тільки на фінансові та банківські установи, що відповідають визначенню кредитної організації, що міститься у Першій банківській директиві, але також і на інших суб'єктів, які фактично здійснюють банківські операції. Кредитна організація, ліцензована в одній з держав-членів ЄС вправі здійснювати на всій території Союзу будь-які банківські операції, в т.ч. і ті, проведення яких не допускається для кредитних організацій інших держав-членів, за умови, що ці операції належать до переліку, який додається до Директиви.

Згідно *принципу консолідованого нагляду* органи банківського нагляду (національні ЦБ або спеціалізовані наглядові органи) несуть відповідальність за здійснення повного і всебічного контролю за діяльністю національних кредитних організацій, включаючи екстериторіальний нагляд за їх діяльністю за межами держави походження, а також за діяльністю їх філій, представництв та дочірніх підприємств. Нагляд за діяльністю кредитних організацій здійснюється в порядку, передбаченому національним законодавством держав-членів. У дослідженнях з банківського регулювання ЄС даний принцип часто іменується "*принципом контролю держави походження*" (англ. – "*home country control*").

Принцип встановлення однакових вимог пруденційного (попереднього) нагляду, запропонований для всіх кредитних організацій ЄС, означає приведення основних фінансових показників європейських кредитних організацій до єдиних стандартів. До *основних стандартів пруденційного нагляду* слід віднести наступні [3, с. 10]:

1. Мінімальний розмір статутного капіталу не менше 5 млн. євро. Держави-члени мають право встановлювати власні стандарти мінімального розміру статутного капіталу, що перевищують 5 млн. євро;

2. Обмеження щодо участі кредитних організацій у статутному капіталі небанківських підприємств. Кредитна організація не має права володіти частками статутного капіталу небанківського підприємства, що складають 10 або більше відсотків статутного капіталу даного підприємства і перевищують за вартістю 15% обсягу власних коштів безпосередньо кредитної організації. Загальна вартість усіх часток кредитної організації в статутному капіталі небанківських підприємств не повинна перевищувати 60% власних коштів кредитної організації;

3. Обов'язкові вимоги щодо складу акціонерів кредитної організації. При ліцензуванні кредитної організації органам банківського нагляду повинна надаватися інформація про склад її засновників, їх частки у статутному капіталі і, особливо про акціонерів, що володіють "кваліфікованим пакетом акцій (часток)" (англ. – "*qualified holding*"), тобто більше 10% акцій з правом голосу на зборах акціонерів (ст. 1 і 5 Другої директиви).

Друга директива – це спеціалізований нормативний акт загального характеру, що встановлює основні принципи формування і діяльності кредитних організацій. *Спеціальні питання банківської діяльності регулюються особливими актами вторинного законодавства ЄС.*

Так, наприклад, величезне значення для регулювання банківської діяльності в ЄС має *Директива Ради від 19 травня 1993 р. "Про інвестиційні послуги в сфері угод з цінними паперами"* (Директива про інвестиційні послуги). Дія даної директиви поширюється, головним чином, на інвестиційні компанії, тобто організації, діяльність яких полягає в наданні інвестиційних послуг, а саме [9, с. 322-323]:

- наданні брокерських послуг,
- здійсненні угод з цінними паперами від свого імені (в якості принципалу по угоді),
- активній діяльності на ринку цінних паперів, що впливає на його формування (англ. – "*market making*"),
- управлінні портфелем цінних паперів,
- наданні або пропонуванні страхових послуг при операціях з деякими видами цінних паперів,
- наданні професійних консультацій з питань інвестицій,
- зберіганні та управлінні пакетом деяких видів цінних паперів (ст. 1 (1), 1 (2) і 2 (1) Директиви про інвестиційні послуги, а також Додаток до неї).

Більшість з перерахованих вище видів діяльності одночасно належать до переліку банківських операцій, представлених у Додатку до Другої банківської директиви. Директива про інвестиційні послуги вносить ясність в регулювання інвестиційної діяльності кредитних організацій.

По-перше, Директива про інвестиційні послуги не вимагає спеціального ліцензування кредитних організацій для надання ними інвестиційних послуг. Інвестиційна діяльність банківських установ регулюється Другою директивою та іншими директивами, виданими на додаток до неї в тому ж порядку, що і всі інші види діяльності кредитних організацій.

По-друге, інвестиційна діяльність кредитних організацій підпадає під дію загальних заходів пруденційного нагляду, передбачених Директивою про інвестиційні послуги. Ці заходи стосуються забезпечення ризиків, неминуче супутніх наданню інвестиційних послуг (наприклад, гарантії щодо ринкових ризиків, заходи з розділення майна фірми і клієнтів, заходи щодо запобігання угод в умовах конфлікту інтересів, заходи щодо забезпечення доступу до фондових бірж і клірингових систем і т. ін.) [4, с. 11].

Важливу роль у регулюванні діяльності кредитних організацій відіграють положення *Директиви Ради від 15 березня 1993 р. "Про достатність капіталу інвестиційних і кредитних організацій"* (Директива про достатність капіталу). Дана директива містить додаткові вимоги щодо мінімального розміру статутного капіталу кредитних організацій, що надають інвестиційні послуги. Додаткові вимоги обумовлені необхідністю забезпечення ринкових ризиків, супутніх інвестиційній діяльності. Директива про достатність капіталу діє паралельно з *Директивою Ради від 18 грудня 1989 р. "Про індекс платоспроможності кредитних організацій"* (Директива про індекс платоспроможності), передбачає порядок розрахунку і застосування індексу платоспроможності, який служить показником забезпеченості кредитних ризиків.

Нагляд за діяльністю кредитних організацій в ЄС здійснюється відповідно до приписів *Директиви Ради від 6 квітня 1992 р. "Про нагляд за діяльністю кредитних організацій на консолідованій основі"* (Директива про консолідований нагляд). Метою даної директиви є здійснення повного і всебічного нагляду за діяльністю банківських груп, що складаються з основ-

ної кредитної організації, філій, представництв, дочірніх і залежних підприємств.

За загальним правилом, нагляд здійснюється органами тієї держави, в якому було зареєстровано і ліцензовано основне підприємство групи (ст. 4 (1) Директиви про консолідований нагляд). Консолідований нагляд не поширюється на групи компаній, основне під-

приємство яких не є ані фінансовою, ані кредитною організацією [10, с. 114].

Регулювання банківської діяльності в ЄС – дуже широке і охоплює ряд питань щодо формування та діяльності кредитних організацій. Крім уже згаданих, до числа найбільш важливих спеціальних джерел банківського регулювання Союзу можна віднести наступні директиви Ради ЄС (див. *табл. 1*).

Таблиця 1. Перелік найважливіших директив Ради ЄС у сфері банківського регулювання

Назва Директиви	Номер Директиви	Дата її прийняття
Про річну і консолідовану звітності банків та інших фінансових організацій (Директива про банківську звітність)	86/ 63 5/ЄЕС	8.12.1986
Про власні засоби кредитних організацій	89/299/ЄЕС	17.04.1989
Про моніторинг та контроль за великими кредитними ризиками кредитних організацій	92/121/ЄЕС	21.12.1992
Про схеми захисту вкладів у кредитних організаціях	94/19/СС	30.05.1994
Про покращення нагляду за діяльністю кредитних організацій	95/26/СС	29.06.1995

Джерело: складено автором.

Як можна з'ясувати з наведеного вище переліку, втринне законодавство запроваджує загальні стандарти діяльності кредитних організацій на всій території Союзу. Таким чином, в ЄС створюється єдине регуляторне поле, в рамках якого діють всі європейські кредитні організації. Основним завданням банківського регулювання на рівні Союзу є підтримка стабільності і фінансової стійкості кредитних організацій шляхом досягнення однаковості в правовому регулюванні їх діяльності.

Національний рівень регулювання у ФРН. Діяльність Федерального відомства з нагляду за кредитною системою (нім. – "BAKred") розпочалася в січні 1962 р. в Берліні. "BAKred" як вища наглядова інстанція Федерального міністерства фінансів Німеччини займалося виключно наглядом за діяльністю банківсько-кредитних інститутів. При цьому, відомство з самого початку своєї діяльності співпрацювало з Німецьким Бундесбанком у формі, встановленій законодавством Німеччини.

Хоча "BAKred" у співпраці з Німецьким Бундесбанком впродовж більш ніж 40-річної наглядової діяльності в основному вдавалося запобігти банкрутству банківсько-кредитних інститутів, навесні 2002 р. в наглядовій системі ФРН відбулися істотні зміни. Законом про інтегрований нагляд за наданням фінансових послуг 1 травня 2002 р. було створено Федеральне відомство з нагляду за наданням фінансових послуг (нім. – "BaFin"). Відомство об'єднало завдання колишніх федеральних органів нагляду – Федерального відомства з нагляду за кредитною системою (нім. – "BAKred"), системою страхування (нім. – "BAV") і торгівлею цінними паперами (нім. – "BAWe"). Таким чином, вперше в Німеччині з'явився державний нагляд над банківсько-кредитними інститутами, установами з надання фінансових послуг та страховими компаніями, який охоплює весь фінансовий ринок. Завдяки створенню "BaFin" об'єдналися центральні завдання захисту прав споживачів та контролю платоспроможності. Тому нове федеральне відомство зробило важливий внесок у забезпечення стабільності фінансового простору Німеччини, а також зростання рівня конкурентоспроможності країни в цілому [3, с. 11].

Завдання банківського нагляду – різноманітні у силу того, що сама банківська справа пов'язана з виконанням різних регуляторних норм. Зокрема, йдеться про виконання вимоги достатності власного капіталу, відповідної внутрішньої організації та наявності як мінімум двох кваліфікованих і надійних керівників. У рамках згаданого вище принципу співробітництва виконання даних вимог

перевіряється наглядовими органами з тим, щоб гарантувати, що банківські послуги надаються організаціями, які є платоспроможними і що володіють належним менеджментом. Крім того, у рамках поточного нагляду співробітники двох згаданих наглядових інстанцій перевіряють банківсько-кредитні інститути на предмет достатності власних коштів і достатніх обсягів ліквідності.

В особливо важливій сфері кредитування інститутів "BaFin" перевіряє, чи дотримуються інститути встановлених законом ризикових обмежень (наприклад, меж великих кредитів) і чи в достатній мірі виявляють завбачливість щодо ризиків, яким піддаються. Як вже згадувалося, складність банківських операцій вимагає від інститутів відповідних заходів для управління і контролю за різноманітними ризиками, пов'язаними з цими угодами. Тому в центрі нагляду знаходяться внутрішньобанківські системи контролінгу та управління ризиками. Проте, до цього, орієнтованого на ризики підходу, відноситься також те, що контролер за банківською діяльністю повинен постійно отримувати інформацію про господарську ситуації інституту, його ділову стратегію, сфери діяльності та заплановані проекти і оцінювати це з точки зору нагляду.

До найважливіших джерел інформації співробітників відомства з нагляду за банківською діяльністю належить безліч заяв (повідомлень, сповіщень) і, перш за все, складені аудиторами або аудиторськими об'єднаннями звіти про результати ревізії річних балансів. І, нарешті, за допомогою позачергових ревізій "BaFin" може отримати більш повне уявлення про економічне становище банку. Якщо існує небезпека для довірених банку грошей клієнта, "BaFin" може вжити заходів для запобігання небезпеки, аж до скасування ліцензії на здійснення банківської діяльності. Відомство може відсторонити від займаної посади некваліфікованих керівників [12, с. 17].

Хоча право остаточного рішення про необхідні заходи впливу належить "BaFin", Німецький Бундесбанк продовжує брати активну участь у проведенні наглядових заходів. Тим не менш, з 2002 р. існує новий поділ наглядових функцій. Завдяки участі в установі з нагляду за фінансовими ринками Бундесбанк також за законом несе відповідальність за стабільність системи. Крім того, включення Бундесбанку в постійний контроль за банківсько-кредитними інститутами та установами з надання фінансових послуг тепер зафіксовано законом і конкретизовано в §7 абз. 1 "Закону про кредитування" (нім. – "KWG") [7, с. 341].

Як правило, постійний контроль здійснюють головні управління. Відділення Бундесбанку аналізують і оцінюють звіти і заяви кредитних інститутів. Крім того, вони проводять перевірки на місцях з метою оцінки відповідного забезпечення власним капіталом і методів управління ризиками інститутів і оцінюють зроблені ревізією висновки. В основі заходів регуляторної дії Федерального відомства з нагляду за наданням фінансових послуг лежать, як правило, висновки аудиторів та оцінки Бундесбанку. Однак необхідно відзначити, що "BaFin" в рамках контролю платоспроможності кредитних інститутів незмінно володіє всіма первинними компетенціями прийняття рішень щодо правового нагляду. Мета цього нагляду – збереження ефективності кредитування на користь стабільності всієї економіки. Тим самим, одночасно повинен забезпечуватися максимально можливий захист коштів вкладників, довірених банкам. Важливою основою цього нагляду незмінно є *Закон про кредитну систему* і деякі спеціальні закони, наприклад, *"Закон про іпотечні банки"* і *"Закон про будівельні ощадні каси"*.

Поточний нагляд. Основними джерелами інформації для "BaFin" є, поряд з річними звітами, також щорічні аудиторські висновки, підготовлені аудиторськими компаніями, а також спілками ощадних кас і кооперативних банків. Оцінка таких висновків, в основному, здійснюється силами Німецького Бундесбанку, що в даному випадку є важливою допомогою для "BaFin".

Другим важливим джерелом інформації є спеціальні перевірки, які в більшості випадків проводяться спеціалізованими аудиторськими компаніями на замовлення "BaFin". В окремих випадках повноваженнями з проведення спеціальних перевірок наділяються встановлені законом аудиторські компанії. Стосовно спеціальних перевірок в "BaFin" розрізняють:

- т.зв. перевірки "з приводу", тобто перевірки, які здійснюються у разі виявлення певних причин, і
- рутинні (вибіркові) перевірки, які проводяться щорічно щодо 10-15% всіх банків. У минулі роки відділ банківського нагляду здійснював великі перевірки в рамках рутинних перевірок за тематикою: "Кредитування", "Загальне керівництво банком" та ін.

Наступним важливим джерелом інформації є звіти, які регулярно або з певних причин банківсько-кредитні інститути повинні подавати до "BaFin". До регулярних звітів відносяться, наприклад, щомісячні звіти, в яких банки зобов'язані повідомляти важливі економічні показники. Аналіз звітів здійснює, в основному, Бундесбанк.

У зв'язку з впровадженням "Basel II" ситуація з перевітками на місцях значно змінилася. У відповідності з трьома складовими зазначеного підходу необхідно також додатково перевіряти виконання вимог щодо кредитування (напрямок 1), загального поточного нагляду за структурою ризиків (напрямок 2) і особливих питань прозорості та публікації (напрямок 3). У цьому зв'язку "BaFin" і Німецький Бундесбанк домовляються про проведення перевірок таким чином, щоб кожна зі сторін в обов'язковому порядку інформувала іншу про проведені заходи. При цьому кожна зі сторін має право направити свого представника для спільної участі у перевірці. Існує певний погоджений порядок взаємодії [4, с. 13-14].

Заходи і санкції. При виявленні недоліків в загальній організації управління, недостатності ліквідності чи власного капіталу, а також при загрозі безпеки коштів вкладників "BaFin" – при попередньому узгодженні з Бундесбанком – вправі застосовувати цілий спектр заходів і санкцій.

"Найм'якшим" заходом при незначних порушеннях є просте письмове повідомлення, а при більш серйозних порушеннях – суттєве письмове повідомлення. Суттєве письмове повідомлення містить інформацію про те, що при повторних порушеннях "BaFin" буде змушене здійснити заходи банківського нагляду, передбачені законодавством. За даними статистики, у середньому кожен сьомий німецький кредитний інститут отримує таке істотне письмове повідомлення. Просте та істотне письмові повідомлення за своєю регуляторною природою ще не є правовими заходами, а лише діями, що не підпадають під визначення "адміністративний акт".

Наступним за жорсткістю заходом є попередження, що вноситься особисто члену Правління. Попередження відповідає "жовтій картці" в футболі; у такий спосіб член Правління, щодо якого винесено попередження, повідомляється про те, що у разі повторного порушення або продовження порушення може бути висунута вимога про його звільнення. Винесення попередження можливе тільки у випадку прямого порушення законодавства. Щорічно "BaFin" неодноразово виносить подібні попередження щодо керівників у банківському секторі.

Найбільш жорсткою мірою, що застосовується в практиці банківського нагляду, є вимога про звільнення, відповідно до якої банку вноситься припис звільнити зазначеного члена Правління з посади. Якщо і в цьому випадку застосовувати футбольну лексику – йдеться про "червону картку". Вимога про звільнення можлива в тому випадку, коли надійність члена Правління більше не підтверджується, або кваліфікаційні вимоги більше не виконуються, що зумовлено серйозними недоліками в роботі, або, незважаючи на винесене попередження, член Правління продовжує порушувати закон. У середньому, "BaFin" щорічно загрожує винесенням вимоги про звільнення у 12 випадках, але сама вимога фактично висувається лише в декількох з них. Таке співвідношення пов'язане з тим, що в більшості випадків загрози винесення вимоги про звільнення виявляється достатньо для добровільного виходу з посади того чи іншого члена Правління.

Крім того, при виявленні істотної загрози вкладам "BaFin" має право накласти заборону на видачу кредитів, видати приписи для менеджменту кредитного інституту або тимчасово заборонити прийом вкладів і залучення позикових коштів, тобто тимчасово призупинити діяльність інституту (т.зв. мораторій), накласти заборону на ведення справ або призначити зовнішнього керівника. Найжорсткішою мірою є відкликання банківської ліцензії. На практиці щодо німецьких банків такі санкції практично не застосовуються в силу того, що у відповідних випадках в гру вступають органи банківських союзів, покликани знижувати рівень загрози для майна, довіреного банкам-членам спілки.

Основні нормативи для банків з точки зору наглядових вимог охоплюють [3, с. 11-12]:

- **Платоспроможність.** За правилами, що стосуються платоспроможності, пов'язаними з рішеннями Базельського комітету та зведеним в Німеччині у т.зв. перший норматив, зважені ризикові активи повинні забезпечуватися 8% власного капіталу. Ризиковими активами, в основному, є всі балансові активи, тобто, в першу чергу, – видані кредити.

Власний капітал, відповідно до положень Базельського комітету, складається з основного та додаткового капіталу. При цьому останній не може перевищувати основний. В цілому, слід стверджувати, що німецькі

банки демонструють позитивні показники за обсягами власного капіталу.

- *Ліквідність.* Усі банки зобов'язані підтверджувати необхідний рівень ліквідності. Згідно з другим нормативом щомісячно повинен обчислюватися показник ліквідності, а також розрахункові величини на найближчі три, шість і дванадцять місяців. Для цього в кожному звітному періоді платіжні зобов'язання порівнюються з платіжними засобами. Цей підхід – відносно новий для Німеччини: банки зобов'язані застосовувати його лише з 1 липня 2000 р.

- *Правила надання великих кредитів.* Правила надання великих кредитів націлені на зниження ризиків. Критерієм для визначення великого кредиту в Німеччині є власний капітал банку. З 1995 р. великим вважається кредит, що складає 10% від власного капіталу банку. Окремий великий кредит не повинен становити більше 25% власного капіталу банку, а сукупність виданих кредитів не може перевищувати власний капітал банку більше, ніж у 8 разів.

- *Загальне регулювання банківської діяльності.* З 1998 р., відповідно до *Закону про кредитування*, банківсько-кредитні інститути зобов'язані мати відповідне регулювання для управління, нагляду і контролю ризиків, а також положення, на основі яких банківсько-кредитний інститут у будь-який момент часу з достатньою точністю може оцінити власне фінансове становище. Ці організаційні обов'язки були включені до Закону про кредитування з метою реалізації Основних засад ЄС з гармонізації наглядових вимог до банківської діяльності та операцій з цінними паперами. У зв'язку зі специфікою їх діяльності кредитні кооперативи ще до цієї дати володіли системами управління ризиками та контролінгу, а також інформаційними системами управління і ведення обліку та звітності. Ці інструменти управління були значно вдосконалені з впровадженням нових законодавчих вимог. Тут необхідно відмітити, в першу чергу, нові інструменти вимірювання ризику зміни процентної ставки та ризику вибуття позичальника. Ці інструменти були також доповнені за допомогою реалізації напрямку 2 "Basel II".

Крім того, з 1998 р. відповідно до Закону про кредитування банківсько-кредитні інститути повинні володіти належною системою організації, що відповідає системі внутрішнього контролю, а також відповідним вимогам щодо забезпечення безпеки використання даних в електронному вигляді. У цьому випадку також кооперативні банки, за сприяння спілок кооперативних банків, задовго до набрання чинності даних вимог володіли запровадженими стандартами внутрішньої організації, систем спостереження та забезпечення безпеки даних в електронній формі. Звичайно ж, і ці стандарти були покращені. В останні роки "BaFin" розробило мінімальні вимоги до визначених сфер діяльності, які повинні виконуватися банківсько-кредитними інститутами. Тут потрібно особливо зазначити про мінімальні вимоги щодо здійснення торгових операцій і щодо проведення внутрішніх ревізій банківсько-кредитними інститутами. Ці мінімальні вимоги в повному обсязі виконуються кооперативними банками. На цю сферу також здійснив свій вплив "Basel II".

- *Кваліфікація членів правління / управляючих.* Кожен банківсько-кредитний інститут і, таким чином, кожен банк розвитку Німеччини повинен, крім іншого, мати як мінімум двох членів Правління, які працюють для банківсько-кредитного інституту не тільки на громадських засадах (т. зв. *принцип чотирьох очей*). Цей

принцип служить двосторонньому контролю і робить можливим заміщення у разі відсутності одного з членів Правління. Виконання даної вимоги, чинної з 1976 р., призвело до хвилі злиттів у секторі ощадних кас і кооперативних банків.

Крім того, надзвичайно важливою є особлива кваліфікація членів Правління. Кваліфікація членів Правління полягає в особистій надійності та професійній придатності. Кандидат вважається ненадійним для посади члена Правління, якщо він скоїв майнові злочини, а також порушення податкового законодавства чи інші злочини; для перевірки цього Федеральне відомство наводить довідки у *Центральному федеральному реєстрі (Кримінальний реєстр)* [8, с. 12-13].

Особливе значення в практиці має професійна придатність. Вона, у свою чергу, складається з трьох елементів, а саме, – з теоретичних знань, практичного банківського досвіду та досвіду керівництва. Під цим, в основному, мається на увазі, що кандидат накопичив достатній досвід відповідальності щодо керівництва персоналом. Як правило, теоретична кваліфікація набувається в результаті відвідування семінарів з банківського управління в Банківській академії. Але також можна отримати знання іншим шляхом, наприклад, вивчаючи економіку і організацію виробництва у вузі за спеціалізацією у сфері: "Банківська діяльність".

Достатній практичний досвід роботи в банках передбачає, що кандидат не менше трьох років обіймав керівну посаду у кредитному інституті другого рівня, при цьому йому, як правило, повинна була надаватися генеральна довіреність.

Актуальними регуляторними проблемами щодо нагляду за банківсько-кредитними інститутами слід вважати наступні:

- *велику кількість злиттів.* Прискорений процес концентрації банківсько-кредитних інститутів призводить до прискорення запитів з боку "BaFin" щодо кваліфікації управляючих, які за результатами злиття пропонуються на посади членів Правління більш великого кредитного інституту. Банківський нагляд у разі призначення нових членів Правління за результатами злиття звертає пильну увагу на відповідність організаційної структури банків, які здійснюють злиття, та їх величини.

Після злиття банківський нагляд звертає особливу увагу на те, щоб необхідні у зв'язку зі злиттям організаційні перетворення в дійсності були проведені, а також були усунені відповідні недоліки в менеджменті, пов'язані зі злиттям. При цьому дуже важливо, щоб була встановлена і використовувалася функціонуюча система управління новоствореним банківсько-кредитним інститутом, включаючи необхідні системи внутрішнього контролю.

- *Дотримання вимог щодо оприлюднення інформації.* Відповідно до Закону про кредитування банківсько-кредитний інститут має право видати кредит на суму понад 750 тис. євро тільки в тому випадку, якщо дані про економічний стан позичальника, в першу чергу – річні звіти, знаходяться у вільному доступі. У наглядовій практиці виконанню даної вимоги приділяються велика увага через те, що, виходячи з минулого досвіду, дуже часто кредити видавалися позичальникам без належної перевірки економічного стану позичальників, що призводило до необхідності коригування балансової вартості активів банку. Важлива мета нагляду за діяльністю банків полягає в тому, щоб підтримувати у банківсько-кредитних інститутів високу ступінь усвідомлення ризику при видачі кредитів. Для пояснення необхідно зауважити, що банківсько-кредитним інститутам не забо-

роняється видавати пов'язані з ризиком кредити. Однак інститути повинні усвідомлювати це і володіти в цьому випадку необхідним потенціалом для покриття ризиків.

• *Передачу функцій окремих підрозділів самостійним підприємствам.* Збільшення витрат спонукає банківсько-кредитні інститути передавати все більше власних завдань зовнішнім підприємствам. Банківський нагляд звертає велику увагу щодо переданих завдань, значущих для здійснення банківських операцій, на те, щоб у зв'язку з передачею функцій не було негативного впливу ані на належне виконання переданих функцій, ані на можливості управління і контролю з боку менеджменту, ані на права і обов'язки з контролю з боку "BaFin".

Висновки. Підсумовуючи, слід підкреслити, що, незважаючи на дуальний характер наглядової системи в банківсько-кредитній системі Німеччини, основою є ліберальний підхід. З точки зору політики ведення справ банківсько-кредитні інститути залишаються абсолютно вільними у прийнятті рішень, навіть враховуючи той факт, що в останні роки глибина регулювання і контролю з боку наглядових органів значно збільшилася.

Регулювання фінансово-банківського сектору у ФРН здійснюється, передусім, на двох рівнях: регіональному та національному. Перший з них поширюється на інструменти монетарної політики, питання руху капіталу, грошово-валютну політику, організацію та діяльність інвестиційних та кредитних організацій, лібералізацію ринку банківських послуг і стимулювання конкуренції, річну та консолідовану звітності банків та інших фінансових організацій, моніторинг та контроль за великими кредитними ризиками, схеми захисту вкладів, покращення наглядової діяльності тощо. Другий реалізується за такими основними напрямками, як: поточний нагляд на основі реалізації керівних принципів щодо платоспроможності, ліквідності, надання великих кредитів та загального регулювання банківської діяльності, кваліфікації членів правління / управляючих; а також – заходи

та санкції. Актуальні регуляторні проблеми щодо нагляду за банківсько-кредитними інститутами у ФРН слід виокремити та аналізувати за наступними трьома основними узагальнюючими групами-характеристиками: велика кількість злиттів, дотримання вимог щодо опублікування інформації, передачу функцій окремих підрозділів самостійним підприємствам.

Список використаних джерел:

1. Морозов В.С. Грошово-кредитна і валютна політика ФРН // Інформаційно-аналітична довідка. – Торговельно-економічна місія у складі Посольства України у ФРН. – Берлін, 2006. – 9 с.
2. Морозов В.С. Економіка країн Європи. Матеріали до курсу лекцій. – К.: ІМВ, 2001. – 90 с.
3. Морозов В.С. Регулювання банківського сектору Німеччини // Інформаційно-аналітична довідка. – Торговельно-економічна місія у складі Посольства України у ФРН. – Берлін, 2007. – 12 с.
4. Морозов В.С. Розвиток банківської сфери у ФРН // Інформаційно-аналітична довідка. – Торговельно-економічна місія у складі Посольства України у ФРН. – Берлін, 2007. – 15 с.
5. Akerlof G., Shiller R. Einen wichtigen neuen Anstoß dazu gaben jetzt die Banken // How Human Psychology Drives the Economy, and Why it Matters for Global Capitalism, Princeton 2009. – pp. 121- 142.
6. Baecker D. Womit handeln Banken? Eine Untersuchung zur Risikoverarbeitung in der Wirtschaft. – Suhrkamp. – Frankfurt a. M., 2008. – 392 S.
7. Brendel G. Zur Macht der Banken in Deutschland: Eine empirisch-historische Untersuchung. – Münster: LIT Verlag, 2001. – 496 S.
8. Kooths S., Van Roye B. Euro Area: Single Currency – National Money Creation // Kiel Working Paper. – № 1787. – Kiel Institute for the World Economy. – Kiel, 2012. – 47 p.
9. Lescure M. Banking and Finance // Zeitlin J., Jones G. The Oxford Handbook of Business History. – Oxford University Press. – Oxford, 2008. – pp. 319-346.
10. Merki C. Europas Finanzzentren. Geschichte und Bedeutung im 20. Jahrhundert. – Campus. – Frankfurt a. M. u.a., 2005. – 257 S.
11. Plumpe W. Die Geburt des "Homo oeconomicus". Historische Überlegungen zur Entstehung und Bedeutung des Handlungsmodells der modernen Wirtschaft // Reinhard W., Stagl J. Menschen und Märkte. Studien zur historischen Wirtschaftsanthropologie. – Köln u.a., 2007. – S. 319-352.
12. Van Roye B. Financial stress and economic activity in Germany. Empirica. – Springer Science & Business Media, 2013. – 26 p.

Надійшла до редколегії 23.12.13

В. Морозов, канд. экон. наук, доц.
КНУ имени Тараса Шевченко, Киев

РЕГУЛИРОВАНИЕ ФИНАНСОВО-БАНКОВСКОГО СЕКТОРА В ФРГ

Аннотация. В статье рассмотрено регулирование финансово-банковского сектора ФРГ и установлено, что оно осуществляется на двух уровнях: региональном и национальном. Первый из них распространяется на инструменты монетарной политики, вопросы перемещения капитала, денежно-валютную политику, организацию и деятельность инвестиционных и кредитных организаций, либерализацию рынка банковских услуг и стимулирование конкуренции, годовую и консолидированную отчетности банков и других финансовых организаций, мониторинг и контроль за крупными кредитными рисками, схемы защиты вкладов, улучшение надзорной деятельности и т.п. Второй реализуется по следующим основным направлениям: текущий надзор на основе реализации руководящих принципов по платежеспособности, ликвидности, предоставления крупных кредитов и общего регулирования банковской деятельности, квалификации членов правления / управляющих, а также – мероприятий и санкций.

Ключевые слова: регулирование экономики, государственная экономическая политика ФРГ, регулирование финансово-банковского сектора ФРГ, региональный и национальный уровни регулирования.

V. Morozov, PhD, Associate Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

THE BANKING AND FINANCE REGULATION IN GERMANY

Annotation. The paper deals with the regulation of the financial and banking sector of Germany. It has been found out that it is made at two levels: regional and national. The first one applies to the instruments of monetary policy, the issue of capital flows, monetary and exchange rate policy, organization and operation of investment and credit institutions, liberalization of the banking market and stimulation of the competition, the annual and consolidated accounts of banks and other financial institutions, monitoring and controlling for large credit risks, deposit protection schemes, improving of supervisory activities, etc. The second one is implemented in such fields as: surveillance based on the current implementation of the guidelines on solvency and liquidity, provision of large loans and general banking regulation, qualifications of board members / managers as well as measures and sanctions.

Keywords: regulation of the economy, state economic policy of Germany, the regulation of the financial and banking sector of Germany, regional and national regulations.